

Sygn. akt III U 813/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant Łukasz Wyczawski

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2016 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy S. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o ustalenie wysokości świadczenia

na skutek odwołania S. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 4 września 2015 r., **znak:** (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 813/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 maja 2016 r.

Decyzją z dnia 4 września 2015 r., znak: RI/212874791/10, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748) przyznał wnioskodawczyni S. G. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 30 września 2018 r., a jej wysokość od 1 sierpnia 2015 r. ustalił na kwotę 990,87 zł. Organ rentowy wyjaśnił dodatkowo, że od dnia 1 października 2015 r. podstawę opodatkowania stanowi miesięcznie kwota w wysokości 991,00 zł, przy czym zaliczka na podatek wynosi 55,00 zł, składka na ubezpieczenie zdrowotne – 89,18 zł, w tym odliczana od podatku – 76,79 zł i odliczana z kwoty świadczenia 12,39 zł. Zakład ustalił stały termin płatności świadczenia do 10 dnia każdego miesiąca. Wyjaśnił, że należność za okres od 1 sierpnia 2015 r. do 30 września 2015 r., tj. 1.981,74 zł po odliczeniu zaliczki na podatek – 157,00 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne łącznie – 178,36 zł w tym odliczanej z podatku – 153,58 zł, odliczanej ze świadczenia 24,78 zł wyniesie w konsekwencji 528,27 zł.

Wnioskodawczyni S. G. w dniu 2 października 2015 r. złożyła odwołanie od powyższej decyzji zaskarżając ją w zakresie, w którym organ rentowy dokonał potrąceń z przyznanego jej świadczenia. Zarzuciła,

że Zakład nie uzasadnił w treści decyzji, z jakiego tytułu dokonał tak licznych potrąceń z kwoty 1.981,74 zł do kwoty 528,27 zł, a także nie określił, za jaki okres dokonano potrącenia oraz z czego wynika wysokość wskazanej do potrącenia kwoty.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni wyjaśniła, że przed Sądem Okręgowym w Przemyślu pod sygnaturą akt III U 610/15 toczy się postępowanie w sprawie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia i orzeczenie w tym przedmiocie nie jest jeszcze prawomocne, w związku z tym zwróciła uwagę, że będzie jej przysługiwało prawo do wniesienia odwołania od rozstrzygnięć w nim zawartych, dlatego w jej ocenie nie można było wydać innej decyzji i opierać ustalenia w niej poczynione na rozstrzygnięciach zawartych w decyzji nieprawomocnej, nie podlegającej wykonaniu. Ponadto zwróciła uwagę, że w doktrynie wskazuje się, że art. 130 § 1 k.p.a. dotyczy okresu, w którym biegnie termin do wniesienia odwołania i środek ten nie zostaje wniesiony, w takiej sytuacji tj. „przed upływem terminu do wniesienia odwołania” obowiązuje ogólny zakaz wykonywania decyzji nieostatecznej, natomiast art. 130 § 2 k.p.a. dotyczy przypadku „wniesienia odwołania w terminie” i rozciąga się na okres do dnia wniesienia odwołania do dnia podjęcia ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zdaniem wnioskodawczyni organ rentowy nie powinien wydawać decyzji opierając się jednocześnie na innym rozstrzygnięciu nie podlegającym wykonaniu.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu organ rentowy wyjaśnił, że decyzją z dnia 4 lutego 2014 r. S. G. została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 9 kwietnia 2013 r. do 26 listopada 2013 r. na kwotę 11.630,58 zł. Od decyzji tej wnioskodawczyni złożyła odwołanie, które w konsekwencji wyrokiem Sadu Rejonowego w Przemyślu z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV U 135/14, zostało oddalone.

W związku z powyższym, ZUS dokonywał potrąceń z renty z tytułu niezdolności do pracy, które to potrącenia zostały ustalone decyzją z dnia 2 stycznia 2014 r. Od tej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, które wyrokiem z dnia 15 grudnia 2014 r. zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w P. z uzasadnieniem, iż w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego została ona uprzedzona, że w przypadku przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, świadczenie rehabilitacyjne będzie podlegało zwrotowi.

Zakład wyjaśnił, że na mocy decyzji z dnia 2 stycznia 2014 r. potrącono łącznie na poczet nienależnie pobranych świadczeń kwotę 5.911,93 zł, a zatem pozostało do zapłaty 5.718,65 zł i ze względu na zakończenie postępowania przed Sądem w sprawie decyzji z dnia 4 lutego 2014 r. o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego wdrożono potrącenia decyzją z dnia 3 czerwca 2015 r.

Następnie w związku z ustaleniem dla wnioskodawczyni prawa do świadczenia rentowego na dalszy okres możliwe było dokonywanie potrąceń na poczet w/w kwoty zaległości z tytułu należności wynikających z decyzji z dnia 4 lutego 2014 r. Dokonując wypłaty wyrównania renty za okres od sierpnia 2015 r. do września 2015 r. organ rentowy dokonał potrącenia zgodnie z art. 143 ustawy emerytalnej, z którego wynika, że w razie przyznania lub podwyższenia świadczeń za okres wsteczny Zakład ma prawo potrącić na zaspokojenie należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1 i 2, 4 i 6-10 kwotę wyrównania należną do miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym wydano decyzję ustalającą prawo do świadczeń lub decyzję ustalającą prawo do świadczeń w podwyższonej wysokości.

Ze względu na to, że wznowienia renty dokonano we wrześniu 2015 r., to należność z tytułu wyrównania renty za sierpień w kwocie netto 799,69 zł oraz bieżąca rata potrącenia za wrzesień 2015 r. w kwocie 318,42 zł zostały potrącone na poczet zadłużenia.

Zakład podkreślił, że decyzja z dnia 4 lutego 2014 r. ustalającą obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń jest prawomocna, natomiast zgodnie z art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

przepisów o unieważnieniu decyzji na zasadach określonych w kodeksie postępowania administracyjnego, nie stosuje się w postępowaniu o ustalenie uprawnień do emerytur i rent i ich wysokości.

W rezultacie organ rentowy stwierdził, że decyzja o zmniejszeniu wysokości renty o potrącenia w wysokości 1.118,11 zł jest zgodna z obowiązującymi przepisami.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni S. G., urodzona dnia (...), w okresie od 28 maja 2003 r. do 22 maja 2004 r. pobierała świadczenie rehabilitacyjne. Następnie począwszy od 23 maja 2004 r. otrzymała prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nieprzerwanie do dnia 31 lipca 2012 r.

Kolejną decyzją organu rentowego przyznano wnioskodawczyni prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na okres od 1 kwietnia 2013 r. do 26 listopada 2013 r.

Decyzją z dnia 2 stycznia 2014 r. znak: (...), na skutek wniosku z dnia 18 grudnia 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. ponownie ustalił wnioskodawczyni prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 9 kwietnia 2013 r. do 30 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Przemyślu, na skutek odwołania wnioskodawczyni od decyzji ZUS z dnia 2 stycznia 2014 r., prawomocnym wyrokiem z dnia 15 grudnia 2014 r., sygn. akt III U 341/14 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał S. G. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na okres od 26 lipca 2013 r. do 31 lipca 2015 r.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Okręgowy podkreślił, że w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. przyznającej wnioskodawczyni prawo do świadczenia rehabilitacyjnego na okres 8 miesięcy od 1 kwietnia 2013 r. do 26 listopada 2013 r. wyraźnie wskazano, że w związku z dokonywaną wypłatą świadczenia rehabilitacyjnego i toczącym się postępowaniem wyjaśniającym w sprawie o przyznanie renty, w przypadku przyznania prawa do renty za ten sam okres, za który przysługiwało świadczenie rehabilitacyjne – wypłacone świadczenie będzie dochodzone jako nienależnie pobrane.

Kolejną decyzją z dnia 4 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., odmówił wnioskodawczyni prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 kwietnia 2013 r. do 26 listopada 2013 r.; zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego w kwocie 11.630,58 zł za okres od 9 kwietnia 2013 r. do 26 listopada 2013 r.; odstąpił od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego za okres od 1 kwietnia 2013 r. do 8 kwietnia 2013 r. w kwocie 449,52 zł. Organ rentowy wskazał również, że zgodnie z decyzją ustalającą rentę z dnia 2 stycznia 2014 r. znak: (...)kwota nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego 5.207,11 zł została wnioskodawczyni potrącona z wyrównania renty, natomiast pozostała do zwrotu kwota 6.423,47 zł będzie potrącana z bieżącego świadczenia rentowego. W związku z odwołaniem wnioskodawczyni od powyższej decyzji, Sąd Rejonowy w Przemyślu prawomocnym wyrokiem z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV U 135/14, oddalił odwołanie.

Decyzją z dnia 29 stycznia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 grudnia 2014 r., przeliczył wnioskodawczyni od 26 lipca 2013 r. do 31 lipca 2015 r.

Decyzją z dnia 3 czerwca 2015 r. organ rentowy od dnia 1 lipca 2015 r., tj. od najbliższego terminu płatności świadczenia, zmniejszył wysokość pobieranej renty. Świadczenie zostało zmniejszone o kwotę 318,42 zł z tytułu nienależnie pobranego zasiłku. Na skutek odwołania wnioskodawczyni od powyższej decyzji, sprawę rozpoznał Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który wyrokiem z dnia 21 października 2015 r., sygn. akt III U 610/15, oddalił odwołanie wskazując w uzasadnieniu, iż S. G. już w odpowiedzi na odwołanie uzyskała informację, jaką kwotę ma zwracać tytułem nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 30 marca 2016 r. oddalił apelację wnioskodawczyni. W uzasadnieniu zaznaczył, że decyzja z dnia 3 czerwca 2015 r. została poprzedzona po pierwsze decyzją z dnia 29 stycznia 2015 r., w której ZUS przeliczył

wnioskodawczyni od 26 lipca 2013 r., tj. od daty określonej wyrokiem sądu, rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, która przysługuje wnioskodawczyni do 31 lipca 2015 r. oraz po drugie decyzją z dnia 4 lutego 2014 r., w której organ rentowy m.in. zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego z funduszu chorobowego równocześnie wskazując, że kwota nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego wynosząca 5.207,11 zł została wnioskodawczyni potrącona z wyrównania renty, natomiast pozostała do zwrotu kwota 6.423,47 zł będzie potrącana z bieżącego świadczenia rentowego, przy czym odwołanie wnioskodawczyni od powyższej decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Przemyślu z dnia 1 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV U 135/14. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że powyższe fakty były wnioskodawczyni znane.

W dniu 2 lipca 2015 r. wnioskodawczyni S. G. złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Lekarz orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 19 sierpnia 2015 r. po przeprowadzeniu badania ustalił, że wnioskodawczyni jest całkowicie niezdolna do pracy do dnia 30 września 2018 r. W rezultacie organ rentowy w decyzji z dnia 4 września 2015 r. przyznał S. G. rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 30 września 2018 r., a jej wysokość od 1 sierpnia 2015 r. ustalił na kwotę 990,87 zł. Zakład wskazał przy tym, że od dnia 1 października 2015 r. wysokość świadczenia do wypłaty miesięcznie wyniesie 528,27 zł.

Pismem z dnia 22 września 2015 r. ZUS Wydział Świadczeń E. - Rentowych poinformował wnioskodawczynię, że ze świadczenia rentowego nadal będą dokonywane potrącenia nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego w kwocie 318,42 zł miesięcznie, a nadto, że w miesiącu wrześniu 2015 r. z wyrównania renty została potrącona kwota 1118,11 zł tytułem nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego. Od miesiąca września 2015 r. do wypłaty będzie przekazywana kwota świadczenia w wysokości 528,27 zł.

Dowód:

1. akta organu rentowego:

- wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 21.11.2003 r.,
- decyzja ZUS O/P. z dnia 11.06.2004 r., 9.12.2004 r.,
- decyzja ZUS O/R. z dnia 28.02.2006 r., 28.01.2008 r., 19.03.2010 r., 4.08.2011 r., 2.01.2014 r., 4.02.2014 r., 29.01.2015 r., 3.06.2015 r.,
- pismo z dnia 8.06.2015 r.,
- wniosek z dnia 2.07.2015 r.,
- orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 19.08.2015 r.,
- decyzja ZUS O/R. z dnia 4.09.2015 r.,
- pismo z dnia 22.09.2015 r.,

2. akta tut. Sądu sygn. akt III U 341/14:

- odwołanie wnioskodawczyni z dnia 3.02.2014 r.,
- wyrok SO w Przemyślu z dnia 15.12.2014 r. wraz z uzasadnieniem,

3. akta SR w Przemyślu sygn. akt IV U 135/14:

- odwołanie wnioskodawczyni z dnia 3.02.2014 r.,

- wyrok SR w Przemysłu z dnia 1.04.2015 r.,

4. akta SO w Przemysłu, sygn.. akt III U 610/15:

- odwołanie wnioskodawczyni z dnia 7.07.2015 r.,

- wyrok SO w Przemysłu z dnia 21.10.2015 r. wraz z uzasadnieniem,

- wyrok SA w Rzeszowie z dnia 30.03.2016 r. wraz z uzasadnieniem.

Dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się w całości na dokumentach zgromadzonych w aktach rentowych wnioskodawczyni, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni S. G. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było ustalenie, czy organ rentowy prawidłowo naliczył kwotę potrąceń ze świadczenia rentowego, do którego uprawniona jest wnioskodawczyni.

Wskazać należy, iż należności, które mogą być potrącane, kolejność dokonywania potrąceń oraz kwoty wolne od egzekucji określono

w przepisach art. 139-142 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.).

W przepisie art. 139 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewidziano możliwość dokonywania potrąceń ze świadczeń emerytalno-rentowych, przy czym należności te zostały sklasyfikowane w szczegółowych kategoriach wymienionych w ust. 1 pkt 1-10.

Zgodnie z art. 139 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie - po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, następujące należności:

1) świadczenia wypłacane w kwocie zaliczkowej, a następnie kwoty świadczenia lub świadczeń podlegające rozliczeniu w trybie określonym

w art. 98 ust. 3 (w myśl art. 98 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kwoty świadczeń wypłaconych za okres, za który przysługuje prawo do wypłaty świadczenia wyższego lub wybranego przez zainteresowanego albo więcej niż jednego świadczenia, podlegają rozliczeniu przez zaliczenie na poczet tego świadczenia lub świadczeń. Przepis art. 139 ust. 1 pkt 1 stosuje się odpowiednio,

2) kwoty nienależnie pobranych emerytur, rent i innych świadczeń z tytułu:

a) zaopatrzenia emerytalnego oraz ubezpieczenia społecznego za okres przed dniem wejścia w życie ustawy,

b) ubezpieczeń społecznych, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, wraz z odsetkami za zwłokę w ich spłacie,

c) zaopatrzenia określonego w odrębnych przepisach.

Stosownie do art. 140 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS potrącenia, o których mowa w art. 139, mogą być dokonywane,

z zastrzeżeniem art. 141, w następujących granicach:

1) świadczeń alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 - do wysokości 60% świadczenia;

2) należności egzekwowanych związanych z:

a) odpłatnością za pobyt w domach pomocy społecznej,

b) odpłatnością za pobyt w zakładach opiekuńczo-leczniczych,

c) odpłatnością za pobyt w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych,

do wysokości 50% świadczenia;

3) innych egzekwowanych należności - do wysokości 25% świadczenia.

Zgodnie zaś z art. 140 ust. 4 pkt 1 potrącenia, z zastrzeżeniem art. 141, nie mogą przekraczać: 50% miesięcznego świadczenia - jeżeli potrąceniu podlegają należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz w pkt 6-9.

W myśl art. 143 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie przyznania lub podwyższenia świadczeń za okres wsteczny organ rentowy ma prawo potrącić na zaspokojenie należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1 i 2, 4 i 6-10, kwotę wyrównania należną do miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym wydano decyzję ustalającą prawo do świadczeń lub decyzję ustalającą prawo do świadczeń w podwyższonej wysokości.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie wykazało, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. jest prawidłowa. Wprawdzie nie wynika z niej wprost, z jakiego tytułu dokonywane są potrącenia, jednakże wnioskodawcy te okoliczności znane były z racji wcześniejszych decyzji i prowadzonych postępowań sądowych. Ponadto w piśmie z dnia 22 września 2015 r. organ rentowy w sposób szczegółowy wyjaśnił, z jakiego tytułu i w jakiej wysokości.

Przyznać należy, że zaskarżona decyzja nie zawiera precyzyjnych informacji o wysokości i tytule potrąceń, jest lakoniczna, niemniej jednak co do meritum jest ona prawidłowa. Przypomnieć należy, iż potrącenia ze świadczenia rentowego wnioskodawcy są dokonywane już od dłuższego czasu. Ponadto renta z tytułu niezdolności do pracy jest przyznawana S. G. okresowo, a więc w każdej nowej decyzji Zakład jest zobowiązany do zamieszczenia informacji o wysokości dokonywanych potrąceń, aż do momentu całkowitej spłaty nienależnie pobranego świadczenia.

Na marginesie wspomnieć należy, że wnioskodawcy w odwołaniu domagała się stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji oraz stwierdzenia, że rozstrzygnięcie w sposób rażący narusza przepisy, gdyż zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa. Istotnym jednak jest, że naruszenie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez Sąd Okręgowy, bowiem postępowanie sądowe przed sądem powszechnym skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, zaś kwestia wad decyzji spowodowanych naruszeniem przepisu postępowania pozostaje niejako poza przedmiotem rozpoznania przez sąd (por. post. SN z dnia 28 września 2002 r., sygn. akt II UKN 356/01, Lex).

Sąd przyjął w rezultacie, że pomimo, iż zaskarżona decyzja nie została sformułowana precyzyjnie, to jednak należy ją utrzymać w mocy, a odwołanie oddalić z przyczyn wyżej wskazanych.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa oraz w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.